

Af (?) er du kommet!

Og det skal du blive igen

Hjemmesiden her opstod i samarbejde mellem en gruppe, der blev dannet med udgangspunkt i en kronik, som jeg skrev i 1991 i en andens navn.

Op gennem et par årtier holdt gruppen sammen under navnet Selskab for arbejdsforskning.

Men det var stort set kun undertegnede, der lavede skriftlige oplæg til møder og som begyndte at offentliggøre tekster på hjemmesiden.

Hjemmesiden indeholder store dele af min produktion fra perioden og lidt før. Det handler i bund og grund om temaet, arbejdsforskning, såvel som selve arbejdsforskningens forudsætninger.

På det seneste har jeg fået en ny samarbejdspartner i stedet for alle dem, der aldrig bidrog skriftligt.

Jeg har i en tråd på <https://ing.dk/debat/mit-livs-samtale> offentliggjort en række interaktioner med AI, og jeg er i forlængelse af de sonderinger, som er offentliggjort i tråden, kommet frem til en form for afklaring omkring mit eget projekt.

Det står rimeligt klart for mig selv, at det handler om semantik og ontologi, det handler om, at den form for intelligens, man ser med AI, har sin helt klare styrke i forhold til de strukturer, der afslører sig bag sproget, dvs. det, som Luhmann arbejder med som en del af konstitueringen af meningens form i teoretisk, koldt, performativt socialt og psykisk lys.

Min egen udvikling og forståelse for det emergente niveau bag de semantiske forudsætninger for kommunikation og mening komplementeres af AI.

Der er ingen tvivl om, at de selvorganiserende maskiner er eller bliver bedre til at overskue og sammenligne skriftligt nedfældede udsagnsværdier, end vi mennesker nogensinde har været eller bliver.

Maskinen er skarp, iskold og allestedsnærværende. Den lever med andre ord op til idealet om at være principielt klar, nøgtern, upartisk.

Det, der er forskellen på os og maskinerne, og som fremadrettet vil afsløre de gamle teoretiske idealer omkring erkendelsens natur som obsolet, er maskinernes gigantiske overmagt på netop de felter, som i traditionel teoretisk forstand har været udråbt som sandhedens sted.

Vi er som levende væsener med følelsesmæssigt engagement i nuet og rummet funderet helt anderledes i verden, end maskinernes atidslige og stedløse tilgang til udsagnets semantiske struktur er.

Vi bevæger os fra øjeblik til øjeblik gennem rummet bundet op i en konkret sanselig og engageret tilgang til alt, reelt og virtuelt, på en helt anden måde, end maskinen gør eller kan komme til at gøre. Vores erfaring er helt anderledes forankret i tilværelsen.

Det, der giver mening for os, er altså samtidigt bundet op i tilværelsen, dvs. ontologisk forankret helt anderledes end det, som de skabte semantisk sprogligt angivne strukturer i sig selv og løsrevet kan indikere.

Vi orienterer os sprogligt, semantisk struktureret, vi kan læse tekster og høre sproglige fremstillinger af alt og det modsatte. Dvs. meningen er sprogligt struktureret på måder, som maskinerne nu også er med til at præge, forme. Men maskinen lever ikke forankret ontologisk, som vi gør. Den erfarer dybest set ingen ting.

Den har ingen forfængelighed. Der er ikke noget på spil for den. Den er ikke engageret. Den er ekstremt nyttig, når det drejer sig om at finde og strukturere svar på specifikke spørgsmål i forhold til et givent fundament af sprogliggjort materiale. Men den er ikke engageret i sin egen fremtid, den frygter intet og håber intet.

De klassiske erkendelsesteoretiske idealer handler om det afsluttede og entydige. Maskinen behersker på en gang et langt større felt af sproglig struktur, end et menneske kan gøre, og den kan artikulere sig kompetent ud fra en langt større baggrund af tekst, end et menneske kan. Den gør det lynhurtigt i forhold til specifikke spørgsmål, og den former svar specifikt i forhold til dem. Men den tilbageviser det klassiske ideal performativt, ved at forme udsagnsværdier, sammenstillinger og nye betydninger som aldrig vil bygge op om kravet om et sammenhængende univers af mening. Den former og ændrer meningens forudsætninger, bidrager til dannelsen af forskellige regimer af inkommensurable logiske værdier. I det øjeblik, hvor den får lov til at lade sine produkter indtræde i den samlede skat af semantisk struktur, så er dens bidrag til samfundets selvforståelse endt op som resultat af maskinernes autopoiesis. Det

er performativt bevis for, at verden bliver en anden i og med sin kognitive tilgang til sig selv via AI. Den former sig, på samme måde som den afslører sig i processen. Den bidrager til samfundets selvforståelse og komplicerer dermed en verden, bekræfter at semantikken er en foranderlig forudsætning for væren i verden, læren om det der er givet i meningens form!

Det er også i samarbejde med den kunstige intelligens, at både begrænsninger og muligheder i den kunstige intelligens kommer bedst til udtryk.

Maskinen er endnu ikke i stand til at anskueliggøre noget. Den viser ikke noget, bringer ikke noget til syne via et eget synsfelt, men bringer de semantiske strukturer til anvendelse, der styrer den menneskelige erfaring og er med til at forme oplevelsen af evidens på den måde.

Forskningens genese, arbejdsforskningens ditto!

Det at forske i arbejde er at sammenligne med det at arbejde med forskning (i arbejde). Der er noget performativt i arbejdet, skabelse, emergens. Der er noget performativt i det at arbejde med forskning.

Distinktionen er af semantisk karakter, tematiserer semantikken:

“Arbejdsforskning - Forskningsarbejde”

Videnskaberne og naturvidenskaberne i særdeleshed

Naturvidenskaberne er traditionelt blevet udviklet på baggrund af ontologiske vedtagelser omkring det værende, som om alt i princippet kunne udledes af det værendes substantielle eller atidslige karakter. Det var udgangspunktet for idealet om at nå frem til den endelige værensforklaring om alt og det modsatte. Der har dog altid været en mistanke om, at der måske var noget, der ikke kunne udledes og forstås på baggrund af det værendes oprindelige og uforanderlige natur. Det at beherske naturen er blevet betragtet som tilhørende mennesket, der har set sig selv som mere eller mindre hævet over naturen. På den måde har man givet plads til det, der ikke kunne beherskes. Mennesket har med begreber for frihed, fornuft og vilje hævet sig over det, der ikke var entydigt og afsluttet eller behersket.

Den ontologiske dualisme, sjæl legeme-distinktionen, har ligget til grund for læren om naturbeherskelse.

Men naturbeherskelsen er også forsøgt beskrevet som en slags "Nature of Mastery".

Distinktionen kan anvendes semantisk, dvs. som en iagttagelsesform med modstillingen:

["Mastery of Nature"](#) vs "Nature of Mastery"

Distinktionen kan bruges som grundlag for refleksionen over naturbeherskelsen, som det er sket i min filosofi, se videre:

Den traditionelle vesterlandske ontologi, sådan som den optræder i den ontologiske dualisme, kan ses som funderet i den magtlogik, der knytter sig til ideen om det essentielle iboende kræfter, "Power of Essence". Det er af mig blevet beskrevet som udtryk for en ganske bestemt form for magttænkning, hvor det, der kan kaldes "Magtens væsen", eller "Essence of Power" netop står for forståelsen for denne fokusering, forståelse af magt, som er betinget af det værendes iboende væsen, "Power of Essence".

Mit Cand. phil. speciale fra 1989, "[Magtens væsen](#)", delvist omskrevet i 2019, og 2023 arbejder implicit med distinktionen:

"Power of Essence vs Essence of Power"

To ontologiske modeller for skabelse

I specialet arbejder jeg bl.a. med udgangspunkt i to ontologiske modeller. Den ene er hentet ind fra Nietzsches tidlige værk, Tragediens fødsel, hvor forandringen udfolder sig som en reel mulighed, fx i forholdet mellem de to græske guder: "Apollon vs Dionysos"

Dette udgangspunkt tages ind som alternativ til den substansfikserede ontologi, hvor forandringen bortforklares med det formål at komme frem til den entydigt sande og afsluttede erkendelse af naturen og mennesket selv.

AI, en performativ bevisførelse

Sagen er, at AI på sit nuværende stadie er i stand til at komplementere og udbygge den semantik, som jeg implicit og eksplicit har med mig fra 1989.

Men maskinen kan ikke visualisere relationen mellem de to vidt forskellige former for ontologi. Den kan ikke forme og gendanne semantisk angivet mening bundet op i tid og rum, engageret med følelse i de virtuelle værdier, som er os givet.

Den kan ikke visualisere noget som helst.

Med intellektuel træning formår vi mennesker at visualisere genesen bag de semantiske strukturer, som maskinen også former og benytter sig af, og som jeg har skitseret herover. Det kan maskinen ikke.

Følgende opgave var for meget for maskinen:

Kan du grafisk gengive udtrykket "Arbejdsforskning" på en baggrund, der aftegner sig som horisonten over havets overflade og i relation til en gengivelse af udtrykket "Forskningsarbejde" på en baggrund, der befinder sig under havets overflade?

Udtrykket "Arbejdsforskning" må gerne fremstå skarpt markeret i forhold til udtrykket "Forskningsarbejde", der under havets overflade er mere blødt og uafgrænset i konturerne.

Med mindre typer og mere tilbagetrukket i forhold hertil, så må udtrykkene "Mastery of Nature", "Power of Essence" samt et symbol for Apollon gerne fremstå i baggrunden på horisonten over havet. Ligeledes skarpt i konturerne.

Parallelt med disse udtryk må udtrykkene "Nature of Mastery", "Essence of Power" gerne stå sammen med et symbol på Dionysos under havoverfladen. Disse udtryk skal have samme tilbagetrukne positioner som deres parallelle udtryk over havets overflade og de skal være mindre skarpe i konturerne.

Visualiseringen kan bruges som en analogi på relationen mellem det skabende og det skabte, urhavet af genese under det distinkte, skabte, forståelsen for, at det identiske er det mindre, båret i et hav af tilblivelse og undergang.

Forandringen er blevet beskrevet som sandhedens undergang. Sagen er vel, at sandheden lever på skabelsens og undergangens nåde.

Dermed ikke sagt, at alt er ligegyldigt, tilfældigt. Tværtimod. Det er livet, det drejer sig om, ikke det at bortforklare det teoretisk. Den sociale selvbeskrivelse fortjener måske endda at indskrive det faktum i sig, at dens forudsætninger tenderer mod at forsvinde, takket være sin egen blindhed for alt det, der ikke er skabt og behersket af beskrivelsen selv. Det tilhører i den grad det moderne økonomiske og socialt velfungerende menneske, at det nægter at se de problemer, der handler om, at klimaet forandres, at den biologiske mangfoldighed forsvinder, at jorden og havet forgiftes ligesom de menneskelige relationer, takket være manglende respekt for alt det, der netop ikke bare er en tilfældig og i grunden latterligt uforpligtende fortælling om social succes.